

U 67/2020 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till (1) ändring av beslut 2003/76/EG om fastställande av nödvändiga bestämmelser för genomförandet av protokollet som fogats till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen om de ekonomiska följderna av att EKSG-fördraget upphör att gälla och om Kol- och stålforskningsfonden och (2) ändring av beslut 2008/376/EG om antagande av Kol- och stålforskningsfondens forskningsprogram och om de fleråriga tekniska riktlinjerna för detta program

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 17 juni 2020 till (1) ändring av beslut 2003/76/EG om fastställande av nödvändiga bestämmelser för genomförandet av protokollet som fogats till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen om de ekonomiska följderna av att EKSG-fördraget upphör att gälla och om Kol- och stålforskningsfonden och (2) ändring av beslut 2008/376/EG om antagande av Kol- och stålforskningsfondens forskningsprogram och om de fleråriga tekniska riktlinjerna för detta program, samt en promemoria om förslagen.

Helsingfors den 19 november 2020

Näringsminister Mika Lintilä

Industriråd Mikko Huuskonen

FÖRSLAG OM EUROPEISKA KOL- OCH STÅLFORSKNINGSFONDENS FORSKNINGSPROGRAM OCH DESS FINANSIERING

1 Förslagets bakgrund

Den 17 juli 2020 lade kommissionen för rådet fram ett förslag till rådets beslut (COM(2020) 319, COM(2020) 320).

Riksdagen har informerats om ärendet genom en E-skrivelse den 18 september 2020 (E 108/2020 rd).

2 Förslagets syfte och huvudsakliga innehåll

2.1 Motivering

Kol- och stålforskningsfondens forskningsprogram är ett EU-finansierat program som finansierar forskningsprojekt inom kol- och stålsektorerna. Kol- och stålforskningsfonden har sin egen rättsliga grund som ligger utanför den fleråriga budgetramen. Efter att fördraget om Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG) upphörde att gälla 2002 inrättade medlemsstaterna, inom ramen för protokoll 37 som fogats till EU-fördragen, den nya Kol- och stålforskningsfonden som en fortsättning på Europeiska kol- och stålgemenskapens program för kol- och stålforskning och teknisk utveckling. Kol- och stålforskningsfondens program ger årligen omkring 40 miljoner euro till forskning och innovation inom sektorer med anknytning till kol och stål (fördelat på 27,2 % till kolsektorn och 72,8 % till stålsektorn). Kol- och stålforskningsfondens verksamhet finansieras genom intäkter som genereras av tillgångarna i EKSG under avveckling, i enlighet med artikel 1.2 i protokoll 37. I syfte att minimera de fluktuationer i tillgången på forskningsmedel som kan bli en följd av utvecklingen på finansmarknaderna utjämnas den finansiering som programmet tillhandahåller med hjälp av en särskild utjämningsmekanism.

Förmågan att genom portföljen generera tillräcklig avkastning för att finansiera ett meningsfullt forskningsprogram har hamnat under press under senare år till följd av en långvarig minskning av avkastningen från finansmarknaden. Även innan den nyliga försämringen på marknaden till följd av covid-19-pandemin genererade portföljen lägre avkastning på grund av de lägre räntenivåer som råder efter finanskrisen. Covid-19-krisen har förvärrat denna långfristiga strukturella nedgång vad gäller förväntad avkastning.

Den 31 mars 2020 uppgick portföljen till cirka 1,5 miljarder euro. Portföljens storlek har minskat något sedan den 30 juni 2012, eftersom den totala avkastningen och nya bidrag som mottagits var mindre än utflödet för att finansiera forskning inom sektorer med anknytning till kol- och stålindustrin. Portföljen kommer att minska med ytterligare uppskattningsvis 250 miljoner euro till följd av Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen.

Den översikt som revisionsrätten nyligen gjorde av Europeiska kol- och stålgemenskapen visade att en finansiering av Kol- och stålforskningsfonden som endast baseras på inkomsterna

från förvaltning av tillgångar inte är hållbar i det nuvarande ränteläget. Revisionsrätten konstaterade att en revidering av de ekonomiska riktlinjerna brådskade och att den borde ge svar på hur tillgångarna i EKSG under avveckling kunde användas produktivt inom EU:s ramprogram för forskning.

I juni 2019 efterlyste den rådgivande gruppen för kol (Coal Advisory Group, CAG) och den rådgivande gruppen för stål (Steel Advisory Group, SAG) en ändring av den rättsliga grunden för att säkerställa en fortsättning på programmet och anpassa målen till sektorns nuvarande behov. Samtidigt stödde de rådgivande grupperna en ökad användning av en del av tillgångarna, ungefär en tredjedel (vilket motsvarar omkring 50–70 miljoner euro per år under perioden 2021–2027), för att finansiera forskningsprojekt inom kol- och stålsektorn.

2.2 Syfte och åtgärder

Enligt förslaget ska ett årligt anslag på 111 miljoner euro bibehållas för Kol- och stålforskningsfonden fram till 2027, för att användas på följande sätt: 40 miljoner euro ska finansiera forskningssamverkan inom kol- och stålsektorerna, medan 71 miljoner euro ska finansiera banbrytande teknik som leder till nästan koldioxidfri stålframställning och forskningsprojekt för att hantera en rättvis omställning för kolgruvor som tidigare varit i drift och kolgruvor som håller på att stängas och därmed förbunden infrastruktur i linje med mekanismen för en rättvis omställning. Dessa anslag och relaterade betalningar bör genereras av nettoinkomsterna från investeringar och, vid behov, genom intäkter från försäljning av tillgångar.

Kommissionens förslag syftar också till att anpassa Kol- och stålforskningsfondens forskningsprogram till Parisavtalet, kommissionens europeiska gröna giv, kommissionens meddelande om investeringsplanen för ett hållbart Europa, EU:s nya handlingsplan för den cirkulära ekonomin och kommissionens nya industristrategi för EU.

2.3 Förvaltning

Liksom övriga medlemsstater är Finland representerat i kol- och stålkommittén (Coal and Steel Committee, COSCO), som bistår kommissionen i förvaltningen av fonden.

Dessutom bistår kommissionen av två tekniska rådgivande grupper (CAG och SAG).

2.4 Finansiering

Kol- och stålforskningsfonden finansierar forskning inom kol- och stålsektorerna med avkastning på eget kapital och delvis även med eget kapital.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till subsidiaritetsprincipen

Den rättsliga grunden är artikel 2 (särskilt lagstiftningsförfarande) i protokoll (nr 37) om de ekonomiska följderna av att EKSG-fördraget upphör att gälla och om Kol- och stålforskningsfonden, som fogats till fördragen.

4 Förslagets konsekvenser

De projekt inom kol- och stålsektorerna som finansieras via forskningsprogrammet väljs ut genom ansökningsförfaranden som är öppna för alla europeiska aktörer. Reglerna för deltagande

U 67/2020 rd

motsvarar de regler som gäller för EU:s ramprogram för forskning och innovation (Horisont Europa), även om den rättsliga grunden för forskningsprogrammet är en annan.

De finländska deltagarna har fått mer finansiering via forskningsprogrammet än genomsnittet. Den finansiering som programmet tillhandahåller förstärker data- och kunskapsbasen inför en övergång mot en mer koldioxidsnål industri, särskilt stålindustri, i Finland.

Förslaget får inga konsekvenser för den nationella lagstiftningen.

5 Ålands ställning

Ärendet hör inte till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet.

6 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i Europeiska unionen

Utkastet till promemoria om förslaget till förordning har behandlats i ett skriftligt förfarande 31.8–8.9.2020 inom sektionen för forskning och innovation (EU 20).

Riksdagen har informerats om ärendet genom en E-skrivelse den 18 september 2020 (E 108/2020 rd).

Behandlingen inleddes i rådets finansrådgivargrupp den 9 september 2020 och i rådets arbetsgrupp för forskning den 21 september 2020.

I Europaparlamentet ansvarar ITRE-utskottet (industrifrågor, forskning och energi), föredragande Cristian-Silviu (EPP, RO), för forskningsprogrammet medan BUDG-utskottet (budget), föredragande Johan van Overtveldt (ECR, BE), ansvarar för genomförandebestämmelserna.

7 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stöder kommissionens förslag till ändringar, som säkerställer att forskningsprogrammets omfattning bibehålls på önskad nivå och att det görs en betydande satsning på att stödja en utveckling av kol- och stålindustrin i en mer koldioxidsnål riktning.